

Славкова О.П.

доктор економічних наук,
професор, завідувач кафедрою публічного управління та адміністрування
Сумський національний аграрний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1864-0810>

Slavkova Olena

Sumy National Agrarian University

Сухоставець А.І.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри економіки та підприємництва
Сумський національний аграрний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4101-4105>

Sukhostavets Andrii

Sumy National Agrarian University

**ОСОБЛИВОСТІ ТА ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ КОРУПЦІЇ В
ОРГАНАХ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ
PECULIARITIES AND CAUSES OF CORRUPTION IN GOVERNMENT
BODIES**

Проблема протидії корупції залишається однією з найбільш актуальних як для суспільства в цілому так і для нашої країни. Вона є загрозою для економічного, політичного та соціального розвитку та демократії в цілому. Особливо це стосується органів державної влади, які є уособлення держави та захисником прав і свобод громадян. При проведенні дослідження були використані дані власного опитування представників органів державної влади, національної поліції, науковців, працівників юридичних служб. Проаналізовано причини корупції в органах державної влади, а саме виявлено, що в першу чергу це економічні чинники (наприклад, низький рівень

заробітної плати, нерозвиненість механізмів реалізації соціальних гарантій тощо). Найбільший відсоток відповідей свідчить про не вжиття заходів відповідальності за посадові правопорушення, експерти вказують на низьку якість норм законів вказують на непрозорість роботи посадовців а також на слабкість чи відсутність громадського контролю та невисоку правову культуру. Визначено, що основне в формуванні антикорупційної політики є удосконалення законодавства в сфері запобігання корупції та розвиток громадського контроль та просвітницької діяльності щодо інформування суспільства.

Ключові слова: корупція, органи державної влади, законодавче регулювання, боротьба з корупцією, протидія корупції.

Проблема противодействия коррупции остается одной из самых болезненных как для общества в целом, так и для нашей страны. Она представляет угрозу экономическому, политическому и социальному развитию, а также демократии в целом. Особенно это касается органов государственной власти, являющихся олицетворением государства и защитником прав и свобод граждан. При проведении исследования были использованы данные опроса представителей органов государственной власти, национальной полиции, ученых, работников юридических служб. Проанализированы причины коррупции в органах государственной власти, а именно, определено, что в первую очередь это экономические факторы (например, низкий уровень заработной платы, неразвитость механизмов реализации социальных гарантий и т.п.). Наибольший процент ответов свидетельствует о непринятии мер ответственности за должностные правонарушения, эксперты указывают на низкое качество норм законов, на непрозрачность работы должностных лиц, а также на слабость или отсутствие общественного контроля и невысокую правовую культуру. Определено, что основным в формировании антикоррупционной политики является усовершенствование законодательства в сфере предотвращения

коррупции и развитие общественного контроля и просветительской деятельности по информированию общества.

Ключевые слова: *коррупция, органы государственной власти, законодательное регулирование, борьба с коррупцией, противодействие коррупции.*

The problem of combating corruption remains one of the most painful for society as a whole and for our country. It is a threat to economic, political and social development and democracy in general. This is especially true of public authorities, which are the personification of the state and the defender of the rights and freedoms of citizens. The purpose of our study is to identify the root causes of corruption in public authorities and develop proposals to overcome this negative phenomenon. In the article, corruption is understood as a negative social phenomenon, which is manifested in the fact that officials, public and political figures misuse their rights and opportunities to work for personal gain. The study used data from a personal survey of representatives of public authorities, national police, scientists, and legal services. The results show that respondents consider the situation in Ukraine ambiguous. Thus, 43.3 percent of respondents point to a high level of corruption, and 36.7 percent point to a medium level. 20 percent of respondents consider the situation with corruption to be quite comforting (10 percent consider it low and 10 percent are convinced that there are no manifestations of corruption).

The causes of corruption in public authorities were analyzed, namely, it was found that these are primarily economic factors (for example, low wages, underdeveloped mechanisms for implementing social guarantees, etc.). The largest percentage of answers, namely 50 percent, is the opinion of respondents about not taking measures of responsibility for misdemeanors. 13.3 percent of respondents point to the low quality of the law and 20 percent to the non-transparency of officials' work. Weakness or lack of public control is also pointed out, and 23.3 percent note a low legal culture. The results of the study can be

used in the formation of state anti-corruption policy. Summarizing the above, we believe that the main thing in the formation of anti-corruption policy is to improve legislation in the field of anti-corruption and the development of public control and educational activities to inform society.

Further research and opportunities to develop scientific thought in this area include the development of mechanisms to create an effective system for preventing and combating corruption, identifying and overcoming its preconditions and exposing corruption and bringing the perpetrators to justice.

Key words: *corruption, public authorities, legislative regulation, fight against corruption, anti-corruption.*

Постановка проблеми. В усіх країнах світу боротьба з корупцією залишається в центрі уваги, оскільки нинішні масштаби та системний характер цього негативного явища становлять значну загрозу для економічної стабільності країни. Корупція в державному управлінні призводить до уповільнення економічного зростання, недобросовісної конкуренції, руйнування ринкових механізмів та державної економічної системи, втрати внутрішніх та іноземних інвестицій, порушення власності, монополізації, криміналізації економіки та інше. В Україні пріоритетом є безперервна адаптація вітчизняної економіки до міжнародної системи поділу праці та процеси світової інтеграції. В зв'язку з чим стратегія розвитку національної економіки України має бути спрямована на вирішення проблем ефективного менеджменту державного сектору економіки України без корупції [5].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням визначення корупції, законодавчого забезпечення, особливостей та причин виникнення, у тому числі в органах державного управління, приділяли увагу такі провідні вчені, серед яких можна виділити: Ботнаренко І. [1], Гвоздецького В. [2], Михайленко Д. [3], Плекана В.[4], Речанатіні Ф.[9], Ткаченко О. [7], Шинкаренко Н. [8] та інших дослідників.

Але незважаючи на достатньо глибоке вивчення проблеми перебіг часу ставить перед суспільством нові виклики та питання, які необхідно вирішувати в сучасних умовах.

Формулювання цілей статті. Метою нашого дослідження є визначення основних причин корупції в органах державної влади та розробка пропозицій по подоланню цього негативного явища.

Виклад основного матеріалу. Історичною основою корупції завжди вважається звичай (який існував із давніх часів) дарувати вождям (священикам) дари, щоб завоювати їхню прихильність [3]. Цінний подарунок вигідно відрізняв особу від інших заявників і був гарантією виконання її прохання. З цієї причини в первісних суспільствах така поведінка вважався нормою. У давнину їх особливо не турбувало продажність суддів, що призвело до незаконного перерозподілу власності та бажання вирішувати суперечки поза юрисдикцією. Ще в 2800 році до н.е. корупція на глиняних табличках була визначена як хабарництво, що дозволяє чиновникам безкарно зловживати владою для особистої вигоди та змушує громадян грати за правилами складних схем кругової застави. У такому підході можна формалізувати просту модель антикорупційної політики «ефективна правова база – ефективний контроль і покарання – суспільний осуд».

З огляду на юридичну природу більшості науковців виділяє дві основні групи причин корупційних злочинів, а саме: об'єктивні, їх ще можна назвати зовнішніми та суб'єктивні, які відносять до внутрішніх причини. Перші пов'язані зі специфікою професійної діяльності, недостатньою організацією службових обов'язків працівника, несприятливими умовами служби, недотриманням принципу невідворотності покарання винних у таких діях відповідним чином, законне покарання за корупційні правопорушення, відповідність покарання розміру завданої шкоди, заподіяної державі та суспільству [6, с. 110]. Ми погоджуємося з цими думками але вважаємо що необхідно додати також економічну ситуацію в країні. Суб'єктивні причини впливають безпосередньо з рівня розвитку та освіти працівника,

недостатнього рівня морально-ділових і вольових якостей, нерозуміння належної та справедливої поведінки [8, с. 106].

Корупція також негативно впливає на боротьбу зі злочинними проявами та являється фактором, який допомагає уникнути відповідальності зловмисникам, впливає на дотримання дисципліни та законності працівників державних органів [7, с. 483] та органів державного управління, призводить до зниження рівня моральних цінностей, змінює мотивацію посадових осіб, які працюють у сфері державного управління, а також громадян, які працюють у інших сферах забезпечення суспільного життя [2, с. 141].

Заслуговує на увагу думка експерта з корупційної комісії ЄС Ф. Реханатіні, який у своєму дослідженні про корупцію в органах державної влади зазначає, що рівень корупції зростає в органах державної влади, які мають монополію на послуги та переважно контактують з бізнесом та громадянами. Ці фактори спричиняють надзвичайну корупцію, особливо у діяльності працівників державних органів [9, с.7]. На цій позиції наполягає І. Ботнаренко, зазначаючи, що наявність вузько визначених повноважень, які полягають у сукупності прав та обов'язків державних органів та дозволяють визначати частину чи всі повноваження та приймати самостійно рішення створює умови вчинення корупційних правопорушень [1, с. 37]. Ми погоджуємося з цими думками та для підтвердження гіпотези щодо проявів корупції в органах влади та шляхів подолання негативних явищ нами було проведене опитування щодо ситуації з корупцією в Сумській області. Ми запропонували потенційним респондентам анкету. В якості експертів обрано представників органів державного управління та самоврядування, працівників органів національної поліції, науковців. У зв'язку з тим, що основною метою антикорупційної державної політики є створення ефективної системи запобігання та протидії корупції, виявлення та протидії її соціальним передумовам і наслідкам, виявлення корупційних діянь та притягнення винних до відповідальності. Першим питанням було – «Чи стикались Ви з корупційними проявами в діяльності органів державної влади

України? Якщо «так», у яких сферах діяльності?». Відповіді на запитання свідчать про те що всі запропоновані варіанти мале місце в житті респондентів. Найбільшу питому вагу займають прояви корупції в сфері публічних закупівель, а саме 26,7 відсотка. Однакову питому вагу мають прояви корупції в таких сферах як управління матеріальними ресурсами та фінансового забезпечення, документування адміністративних правопорушень, контрольно-наглядові функції – 13,3 відсотка. Висока питома вага відповідей 36,7 відсотка «інше» свідчить про те, що в нашій країні ще багато сфер де є прояви корупції, окрім тих, які визначені в опитуванні.

На загальнодержавному рівні корупція знижує ефективність діяльності державних установ, корупційні інтереси руйнують ринкову економіку, міжнародні фірми уникають корумпованої економіки, корупція негативно впливає на економічне зростання та зменшує вигоду від багатих ресурсів країни. Наступне питання яке було поставлено - «Оцініть наявний рівень корупції в діяльності органів влади в Україні». Аналіз даних показує, що респонденти вважають ситуацію в Україні неоднозначною. Так на високий рівень корупції вказують 43,3 відсотка респондентів, на середній рівень вказують 36,7 відсотка респондентів. Достатньо втішною ситуацію з корупцією вважають 20 відсотків респондентів (10 відсотків вважають її низькою та 10 відсотків впевнені в тому що проявів корупції не має).

Корупція дуже дорого коштує державі та всім її громадянам, оскільки вилучає обмежені ресурси з усіх сфер, які потребують найбільшого фінансування, таких як охорона здоров'я та освіта. Порушення призначень і заслуг негативно впливає на моральний дух команди. Корупція також може допомогти терористам та організованим злочинцям отримати інформацію, ноу-хау, небезпечні матеріали, технології та системи зброї. Корупційні зв'язки між оборонними організаціями та організованою злочинністю безпосередньо загрожують безпеці країни та її громадян. Тому важливо дослідити динаміку ситуації з корупцією. Третє питання яке було

запропоновано: «Як на Ваш погляд змінився рівень корупції в діяльності органів державного управління за останні три роки». Аналіз показує що залучені експерти приблизно однаково оцінюють динаміку рівня корупції щодо відповідей «знизився», «швидше підвищився» та «залишився незмінним» та оцінили його в 20 відсотків. інші відповіді теж коливаються в рамках від 10 відсотків до 16,7 відсотків. Що говорить про сталі тенденції думок експертів щодо ситуації з корупцією.

Для з'ясування того які є прояви корупції було запропоновано відповісти на питання «Чи відомі Вам випадки отримання неправомірної вигоди працівниками органів державного управління? Якщо «так», то за яку послугу?». Відповідно до результатів 50 відсотків експертів відповідають, що не стикалися особисто з проявами корупції, але інші вважають що 20 відсотків випадків прояву корупції відбуваються при прийнятті на роботу, 13,3 відсотка вважають що прояви корупції можуть відбуватися за визнання переможцем конкурсу та за не притягнення до адміністративної відповідальності; за сприяння просування по службі – 16,7 відсотків. На нашу думку такі результати є достатньо оптимістичними та не корелюють з іншими дослідженнями.

Боротьба з корупцією, про що слушно згадується як «соціальна пандемія» ускладнюється її різноманітністю, здатністю трансформуватися і змінюватися в процесі цивілізаційного розвитку, різноманітних особливостей і характерних проявів. Тому наступне чим поцікавилися у респондентів-експертів це «Чи стикались Ви чи Ваші знайомі у продовж останніх трьох років з випадками отримання неправомірної вигоди працівниками органів державного управління України за вирішення кадрових питань?». Відповіді розподілилися наступним чином: не стикалися з проявами корупції 66,7 відсотка але при оформленні на роботу 20 відсотків. Це говорить про те, що високий рівень безробіття підштовхує осіб до корупційних проявів. Інші відповіді коливалися в діапазоні від 6,7 (при переміщенні на вищу посаду, при приховуванні об'єктивної

інформації) до 3,3 (при отриманні звання (рангу), при отриманні державних нагород). Позитивним є той факт, що експерти оцінюють високий рівень того що проявів корупції не було.

В літературних джерелах корупційні злочини, як і інші види втручання, зумовлені цілою системою причин і умов. Основні причини корупції в Україні можна поділити на: політичні: пов'язані з можливістю здійснення повноважень, наданих приватним інтересам; економічні: державні службовці мають можливість здійснювати свої повноваження у сфері управління економікою; правові: неефективна система антикорупційних інструментів та недоліки антикорупційного регулювання; організаційно-управлінська: пов'язана з можливістю прийняття рішень чиновниками на власний розсуд, масовим обміном посадами державних службовців, використанням особистих контактів; соціально-психологічні: низька громадянська свідомість, менталітет, спотворений усвідомленням того, що будь-яку проблему можна вирішити без зайвих зусиль і часу, тощо; економічні: складна економічна ситуація в країні, низька заробітна плата.

Тому для підтвердження чи спростування цих викладок ми включили в анкету таке питання як «Які на Вашу думку, основні причини корупційних проявів у діяльності органів державного управління?». Експерти відповідаючи на ці питання висловлюють думку що причинами, що впливають на корупцію є в першу чергу економічні чинники (наприклад, низький рівень заробітної плати, нерозвиненість механізмів реалізації соціальних гарантій, тощо) – так вважають 46,7 відсотків. Але найбільший відсоток відповідей, а саме 50 відсотків це думка про невжиття заходів відповідальності за посадові правопорушення. На низьку якість норм законів вказують 13,3 відсотка опитаних а 20 відсотків на непрозорість роботи посадовців. Також вказується на слабкість чи відсутність громадського контролю а також 23,3 відсотка відмічають невисоку правову культуру.

Ієрархія мотиваційних цінностей чиновників це в першу чергу цінності особистого благополуччя, комфорту, збагачення та не бажання допомогти простим людям. Для боротьби з такими проявами необхідно у суспільства формувати стійке несприйняття корупції та її виявлення. Наступним питанням анкети стало «Чи зверталися Ви до правоохоронних органів про факти корупційних проявів у діяльності органів державного управління України, за останні три роки?» Звернення до правоохоронних органів важливий вчинок для кожного громадянина. але в відповідях респондентів не має інформації про те що вони зверталися до правоохоронних органів. Серед відповідей цікавим є те, що респонденти не звертаються до правоохоронних органів оскільки не впевнений у результативності вирішення проблеми – 36,7 відсотків. Та позитивним є той факт, що у респондентів не має страху бути звільненим при викритті фактів корупційних злочинів.

У боротьбі з корупцією пріоритет надається викривачам, які є особами, що надають достовірну інформацію про корупційні правопорушення, якщо ця інформація стала їм відома під час їхньої роботи, професійної, господарської чи громадської діяльності. Зазначимо, що до введення поняття «викривач» нікому не було заборонено повідомляти про злочин до правоохоронних органів. Така особа може давати показання як свідок і розраховувати на заходи безпеки, передбачені нормами КПК України, а також додаткові заходи безпеки. За правилами кримінального процесу така особа фактично є заявником і має всі права заявника: отримати від органу, до якого вона звернулася, документ, що засвідчує його прийняття та реєстрацію; отримати витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань; подати речі та документи на підтвердження такої заяви; повідомити про завершення досудового розслідування. Тому наступне питання було сформульоване таким чином «Яке Ваше особисте ставлення до «викривачів»? Результати опитування свідчать про те що з повагою ставляться до «викривачів» - 66,7 відсотка, але виникає занепокоєння той

факт, що 6,7 відсотка мають негативне відношення до викривачів та 6,7 не відповіли прямо на це запитання та ні один опитуваний не був особисто «викривачем».

Побудова відкритого інформаційного суспільства в Україні вимагає від влади усвідомлення необхідності нових форм інформаційної взаємодії із суспільством. Держава має відкрито та чесно взаємодіяти з громадськістю, насамперед через засоби масової інформації, і розглядати їх як основне об'єктивне джерело зворотного зв'язку з боку суспільства та влади. Це означає зміцнення інституту незалежних засобів масової інформації, підвищення рівня прозорості та вжиття низки інших заходів особливо в боротьбі з корупцією. Наступне питання було поставлено «З яких джерел Ви найчастіше отримуєте інформацію про випадки корупції у органах державної влади?». З друкованих джерел інформації отримує інформацію 13,3 відсотка опитуваних, що свідчить про зменшення інформаційної наповненості друкованих джерел інформаційним контентом та невисокий рівень їх використання. Найбільшу питому вагу в отриманні інформації займають соціальні мережі, з яких інформацію отримують 73,3 відсотка опитаних. Цей результат є передбачуваними у зв'язку з високою популярністю даного каналу інформації. Телебачення та особистий досвід і досвід близьких, друзів та знайомих займає 33,3 відсотка та 26,17 відповідно. Це пояснюється нашою ментальністю та звичками в отриманні інформації. З інших джерел отримують інформацію 6,7 відсотка опитаних.

Останнє питання було «Які на Вашу думку, необхідно удосконалити (скасувати) нормативно-правові акти з метою мінімізації виникнення корупційних ризиків у діяльності органів державної влади України». Воно поставлене в зв'язку з тим, що в якості експертів виступали особи з освітою державне управління, публічне управління та адміністрування та юридичною. Вони мають досвід роботи та відповідні знання що дозволяє їм сформулювати думку щодо законодавства та його змін.

Відповіді були наступні: удосконалити законодавство, в тому числі ЗУ «Про корупцію та ЗУ «Про судоустрій і статус суддів»; посилити відповідальність особи, яка була притягнута за корупцію та заборонити займати державні посади не лише йому, а й членам його сім'ї (1-2 ступінь спорідненості); забезпечити прозорість та відкритість в наданні послуг; запровадити звірку задекларованих високопосадовцями доходів та витрат у деклараціях; підняти рівень заробітної платні та прозорість конкурсного відбору кадрів на керівні посади; зменшити паперову тяганину; вжити невідкладні засоби щодо притягнення корупціонерів до відповідальності та прозорість системи влади.

Висновки. Проведене дослідження дозволяє зробити наступні висновки. Основні причини корупції в органах державної влади це: нежиття заходів відповідальності за посадові правопорушення; економічні, які включають низький рівень заробітної плати, нерозвиненість механізмів реалізації соціальних гарантій, тощо; низька правова культура; слабкість чи відсутність громадського контролю. Враховуючи вищенаведене ми вважаємо, що для попередження та ефективної боротьби з проявами корупції необхідно усунути обставини, що які сприяють або спричиняють прояви корупції та заходи щодо запобігання спробам її створення. Наші подальші дослідження ми пов'язуємо з розробкою пропозицій щодо удосконалення системи заходів щодо протидії та запобігання корупції і зменшення її впливу на економічну безпеку країни.

Список використаних джерел:

1. Ботнаренко І.А. Корупційні ризики в діяльності органів поліції. *Кримінально-правові та кримінологічні засади протидії корупції*. Збірник тез доповідей V Міжнародної науково-практичної конференції, 31.03.2017. Київ, 2017. С. 37–38.
2. Гвоздецький В.Д. Корупція як соціальне, психологічне і моральне явище. *Актуальні проблеми держави і права*. 2012. № 63. С. 139–145.

3. Михайленко Д. Ресурси теорії «раціонального злочину» в контексті протидії корупції в Україні. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 6. С. 160-165.
4. Плекан В. Особливості та причини виникнення корупції в правоохоронних органах України. *Кримінологія*. 2021. №4. С.231-238.
5. Славкова О.П., Чернов С.О. Національна антикорупційна політика в системі публічного управління. *Abstracts of III International Scientific and Practical Conference. London, England. 2021*. Pp. 100-103. URL: <https://isg-konf.com>. Available at : DOI: 10.46299/ISG.2021.II.III.
6. Ткаченко О.В. Адміністративно-правові засади протидії корупції в органах внутрішніх справ : дис. ...канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2008. 208 с.
7. Ткаченко О.В. Корупція в органах внутрішніх справ як фактор порушення прав людини. *Держава і право*. 2006. № 33. С. 482–487.
8. Шинкаренко Н.В. Причини виникнення корупції в органах Національної поліції України. *Право і безпека*. 2016. № 3(62). С. 104–107.
9. Recanatini F., A. Prati and G. Tabellini. Why are some public agencies less corrupt than others? Lessons for institutional reform from survey data. Sixth Jaques Polak Annual Research Conference, 3-4 November 2005. Washington, DC, 2005. P. 13–14. URL: <https://www.imf.org/external/np/res/seminars/2005/arc/pdf/reca.pdf>.

References:

1. Botnarenko I.A. (2017) Koruptsiini ryzyky v diial'nosti orhaniv politsii. Kryminal'no-pravovi ta kryminolohichni zasady protydii koruptsii [Corruption risks in the activities of police bodies. Criminal law and criminological principles of anti-corruption] *Zbirnyk tez dopovidei V Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii, 31.03.2017*. Kyiv, pp. 37–38.

2. Hvozdet's'kyi V.D. (2012) Koruptsiia yak sotsial'ne, psykholohichne i moral'ne yavysche. [Corruption as a social, psychological and moral phenomenon] *Aktual'ni problemy derzhavy i prava*. no 63. pp. 139–145.
3. Mykhailenko D. (2016) Resursy teorii «ratsional'noho zlochynu» v konteksti protydii koruptsii v Ukraini. [Resources of the theory of "rational crime" in the context of combating corruption in Ukraine] *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. no 6. pp. 160-165.
4. Plekan V. (2021) Osoblyvosti ta prychny vynyknennia koruptsii v pravookhoronnykh orhanakh Ukrainy. [Features and causes of corruption in law enforcement agencies of Ukraine] *Kryminolohiia*. no 4. pp. 231-238.
5. Slavkova O.P., Chernov S.O. (2021) Natsional'na antykoruptsiina polityka v systemi publichnoho upravlinnia. [National anti-corruption policy in the system of public administration]. *Abstracts of III International Scientific and Practical Conference. London, England*. pp. 100-103. Available at: <https://isg-konf.com>. Available at : DOI: 10.46299/ISG.2021.II.III (accessed 20.01.2022).
6. Tkachenko O.V. (2008) Administratyvno-pravovi zasady protydii koruptsii v orhanakh vnutrishnikh sprav [Administrative and legal principles of anti-corruption in law enforcement agencies]. (PhD Thesis). Kyiv.
7. Tkachenko O.V. (2006). Koruptsiia v orhanakh vnutrishnikh sprav yak faktor porushennia prav liudyny. [Corruption in the police as a factor in human rights violations]. *Derzhava i pravo*. no 33. pp. 482–487.
8. Shynkarenko N.V. (2016) Prychny vynyknennia koruptsii v orhanakh Natsional'noi politsii Ukrainy. [Causes of corruption in the National Police of Ukraine]. *Pravo i bezpeka*. no 3(62). pp. 104–107.
9. Recanatini F., A. Prati and G. Tabellini. Why are some public agencies less corrupt than others? Lessons for institutional reform from survey data. Sixth Jaques Polak Annual Research Conference, 3-4 November 2005. Washington, DC, 2005. P. 13–14. URL: <https://www.imf.org/external/np/res/seminars/2005/arc/pdf/reca.pdf>.